

גיטין פא

עניין: בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים

חתם סופר

בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים, דורות הראשונים מכניסין פירותיהן דרך טרקסמון כדי לחייבן במעשר, דורות האחרונים מכניסין וכו' כדי לפוטמן מן המעשר. והנה בודאי לא דברו רבותינו מאותן האנשים דעבדי עולדים למעשר, ודאי לומר על דורות אחרונים שלא הפרשו מעשר לעולם, ובפרט שמאז ז' מביא עשירות לבעלים, כדכתיב עשר בשביל שתעשר [תענית ע"א]. אך הענין הוא כך, דהנה ודאי שהקב"ה אמר בחנוני נא בזה [מלאכי ג' י'], אפי"ה לא נאח לישראל לומר ששכר המעשר הוא שיזכה לעשירות, דשכר מאז בזה עולמא ליכא [קידושין ל"ט ע"ב], וכבר ביאר הפלא"ה ז"ל העטם דכל העולם כולו ומלואו אינו מספיק לשלם שכר אפי"ה שיזכה נאח בשביל איזה מאז, ובודאי דורות ראשונים נתנו מעשר צלי שום המתנת שכר שיתעשר, אבל דורות אחרונים הם רואים להתעשר, אך לא נאח זה שאדם יעשה מאז דאורייתא כדי לקבל שכר בזה עולמא, לכן הכניסו פירותיהן דרך גגות וקרפיות ואז פטורין מה"ת, ואח"כ עישרו ונתנו ללוי בשביל לקיים עשר בשביל שתעשר, דאחר דמדאורייתא תו ליכא מאז, קיל לו יותר לעשות המאז בשביל שכר בעולם הזה. והיינו שאמר הכתוב [במדבר י"ז] ואיש את קדשיו לו יהיו, פירוש שיוכל אדם לעשות בקדשיו אשר ראוי ליתן לכהן וללוי לו יהי, פירוש שיהי לו על ידי שפטור מן התורה, דהיינו שיכניס דרך גגין וקרפיות פירותיו, ואח"כ אמר הכתוב ואיש אשר יתן לכהן, כלומר אף שהוא פטור מן התורה ואפי"ה יפריש ויתן לכהן, אז לו יהיה ממון הרבה [ברכות ס"ג ע"א], דהיינו שייך שפיר ליטול בעולם הזה, דזה לא מיקרי שכר מאז כל כך כיון דהפריש מן הפטור.

אבני זכרון – רזא דשידוכא פל"ה

במעשר עד שיראה פני הבית, וכו' תוס' בד"ה דרך דמ"מ מדרבנן נתייבבו אף דרך חצרות, וק' א"כ מה הועילו דורות האחרונים, ותי' האמרי אמת ז"ל כי ההבדל מדורות הראשונים לאחרונים, דהראשונים לא יראו והכניסו עצמם לחיוב דאורייתא, על אף שכגודל החיוב כך גדול יותר התגרות היצה"ר, מ"מ דורות הראשונים לא חששו לזה, לעומת זאת דורות האחרונים שיראו שלא יעמדו בנסיון, הכניסו דרך גגות וחצרות, ועי"כ ההסתר יפחת ויוכלו לקיים המצוה כראוי, ובודאי שעישורו, אלא שחיפשו הדרכים למעט הנסיונות, ואי"בסה"ק

שם עולם (לח"ח) ח"א פ"ב

דרך גגות וכו' כדי לפוטמן מן המעשר, והייט דמי שהוא באמת ירא ה' אינו מחפש שום קולא כדי לפטור עלמו מן חיוב המלוה אדרבה הוא מחפש עליו כדי שיהיה חייב במלוה הש"י וזהו מטעם שהוא חפץ בעלם המלוה, לא כן דורות האחרונים שלא היו צמדרנה זאת היו מחפשיין עלום כדי שיהיו פטורין ע"פ הדין ולא יענשו אם יעברו עליהן. ונראה שזה מה שאמר הכתוב אשרי איש ירא את ה' במלותיו חפץ מאד וענין הכתוב הוא דמי שאינו מכיר גדולת ה' ותכליתו והוא ירא מלפניו על התורה רק מלך שלא יענש בעוה"ז או בעוה"ב הוא מחפש עלום אף להפטר על פי הדין מן המלוה שלא יענש אם לא יקיימה. לא כן מי שהוא ירא את ה' דהייט שהוא מכיר כבודו ורוממו הוא חפץ בעלם המלוה וחרד עליה לקיימה מלך שהוא דבר ה' ומחפש עליו כדי להביא עלמו ליד חוב. והנה כאשר נראה לז"ר

ישמח משה פרשת יתרו

עוד ביאור על המדרש הנזכר, בהקדים הא דאיתא במסכת ברכות (פרק כיצד מברכין דף ל"ה וע"ב) בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים, דורות הראשונים היו מכניסין פירותיהן דרך טרקסמון כדי לחייבן במעשר, דורות האחרונים מכניסין פירותיהן דרך גגות כדי לפוטמן מן המעשר. ושם בגליון ביארנו הדברים היטב, דר"ל דדורות הראשונים אף שלא הוצרכו כלל להכניס לבית, הכניסו דרך טרקסמון כדי לחייבן דגדול המצוה ועושה [קידושין ל"א ע"א], ודורות אחרונים אף אם הוצרכו להכניס לבית, הכניסו דרך גגות כדי לפוטמן. ועל פי זה י"ל דאלו ואלו כוונתן לשמים וללמד זכות על האחרונים, דבאמת נתנו מעשר ועשו רק כדי לפטור, כי היכי דלהוי כאינו מצוה ועושה שמצד הסברא אינו מצוה ועושה עדיף, ומה שאמרו דמצוה ועושה עדיף הוא משום דמגרי ביה יצר הרע (עיי"ש תוס' ד"ה גדול), וידוע (פסוק ג"ב ע"א) דכל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו, אם כן בהראשונים דהיו גדולים, אם כן מצוה ועושה חשוב, הכניסו דרך טרקסמון. ובדורות האחרונים דיצר הרע קל יש, אם כן אינו מצוה ועושה חשוב, לכך הכניסו דרך גגות, עד כאן דברי שם בגליון.

WHATSAPP

EMAIL

PODCAST

TORAHANYTIME

ALLDAF

DAFYOMIPORTAL

KOLHALASHON